

A gyülekezeti missziói munka mai értelme és feladatai

Irta: Makkai Sándor

1. Régóta tapasztaljuk, hogy a missziói munka értelmezése körül különböző bizonytalanságok és eltérő vélemények jelentkeznek. Ez az elvi határozatlanság feltétlenül károsan hat ki a gyakorlati missziói tevékenységre is. Meggyőződésem szerint a baj oka abban van, hogy hiányzik az egyházi élet *ekkléziasztikai* szemlélete, mely az egyházat *élő organizmusként* látja a maga élettevékenységeinek sajátos különbözőségében és egységében. Csakis ebből következik az az általánosan hangoztatott szólam, hogy a *hivatalos* egyház és a *missziói* munka nem férhet össze egymással. Holott itt *ugyanannak az élő valóságnak* két tevékenységéről van szó, amelyek, akár az emberi test különböző szervei, sajátosan működnek, de mégis, bár egymással fel nem cserélhetők, együtt biztosítják az életet. Az egyház, mivel isteni Fejből és emberi tagokból áll s nem a világból ugyan, de ebben a világban van, kénytelen a valóságos földi körülmények és helyzetek között gondoskodni a maga önfenntartásáról s erre szolgálnak *külső, önfenntartó tevékenységei*: a kormányzás, igazgatás, anyagi önellátás, melyeknek végzésére hivatalokat és intézményeket létesít.

De az egyház nyilván nem ezekért van, hanem ezek csak eszközei, bár a földi viszonyok közt nélkülözhetetlen eszközei annak, hogy tulajdonképpeni, tartalmi rendeltetését, azt, amiért alapított és létezik, gyakorolhassa és végbevihesse. Ez pedig nem más és nem egyéb, nem több és nem kevesebb, mint az *Ige szolgálata*. Erre szolgálnak az egyház *belső, tartalmi tevékenységei*: istentisztelet, nevelés, misszió.

Az *istentisztelet* keretében végzett igehirdetés és a *sakramentumok* kiszolgáltatása az Ige szolgálatának lényege, az egyház tulajdonképpeni és legfőbb tevékenysége. A *nevelés*, mint egyházi fegyelmezés, vallásos nevelőoktatás és az egyháztagok állandó tájékoztatása a világgal kapcsolatos dolgokban, az Isten akarata szerinti ismeret és cselekvés felől egyrészt következménye az istentiszteleti igeszolgáltatásnak, másrészt az arra való előkészítés és alkalmassáttétel eszközlője.

Fennmarad azonban még az a nagy kérdés, hogy miképen lesz az istentiszteleti közösségből a *bűnnel harcoló* és Krisztus

szeretetről *szeretetmunkával* bizonyoságtévő közösség, a konkrét statisztikai gyülekezezből valóban élő és hívő gyülekezet? Ezt a nagy átminősülést csakis a Szentlélek Isten viheti végbe, de újjáteremő munkáját általa küldött és vezetett missziói eszközök útján végzi, hívő magvat teremtvén a gyülekezetben erre a szolgálatra.

A misszió *gyülekezetalkotó tevékenység*. Nem külső, önfenntartó, hanem belső, lelki értelemben. Lényege abban áll, hogy *élő, hívő, igazi egyháztaggá* teszi azokat, akik Isten eleveelrendeléséből örökóta tagjai ugyan az egyháznak, de elhívásukat vagy még nem hallották, vagy megkeresztelt és anyakönyvezett keresztyénletükre siketen *alusz*nak a bűnben, vagy a már meghallgatott, felismert, lelkesen fogadott igazság mellől eltántorodtak, *eltévelyedtek* és elesetek, vagy végre kísértések és próbáltatások közt szenvedvén, lelki válságban forognak. Mivel tudjuk, hogy a Krisztus melletti döntés mindenkor az egyéni lélek legbensőbb ügye, Isten Lelkével való elrejtett találkozásában és jákóbi küzdelemben, azért a missziói munkát nem tartjuk egyébnek, mint *segítőtevékenységnek*, mely imádsággal, az Ige személyhez szóló hirdetésével, személyes bizonyoságtétellel és szeretetszolgálattal kíván testvéri támogatásul lenni a nagy döntésben. Aszerint, hogy ez a szolgálat hol folyik: még külsőleg gyülekezetté nem szervezett s keresztyén egyházi közösséghez nem tartozó lelkek között, vagy már egy konkrét gyülekezetbe született, megkeresztelt és betagolt, de önudatos hívő életet nem, vagy csak ingadozva és botladozva élő lelkek között, — különböztetjük meg missziói munka két ágát: a *külső* és *belső* missziót. Az utóbbit nevezzük szorosabb értelemben *gyülekezeti misszió*nak, mert konkrét gyülekezetben folyik s a továbbiakban a munkának ezzel az ágával foglalkozunk.

Az Igéből tudjuk, hogy a missziói munka hűségessé válásához kötötte az Úr Jézus Krisztus a maga visszajövetelét, a világ végét és Isten Országának megvalósulását, azért ezt a munkát csak *szenvedélyes lendületben, feszültségben és szent sietéssel* végezhetjük. Ez a lelkület mindig is jellemzője volt az igazi misszionáriusoknak és missziói munkának s ma is ez lehet és lesz a bizonyító jele annak, hogy egyházunk felelősei és tagjai valóban elfogadták-e Isten kezéből a missziói mandátumot és csakugyan átadták-e magukat az élő, hívő gyülekezetalkotás szolgálatának, ami magyar református egyházunk jövőjének, életének is döntő kérdése.

2. A gyülekezeti misszió munkájában *kétféle tevékenységet* különböztetünk meg. Az egyik *az ébresztő szolgálat, az evangélizáció*. A másik *a szervezett közösségi lelkigondozás és szeretetszolgálat*. Mindaz, amit az egyházi életben missziói munkának nevezhetünk, ebbe a két tevékenységi körbe sorozható.

Az evangélizáció az a segítőszolgálat, mely a lelkeket bűnállapotuk halálos veszedelmének megismerésére, igaz bűnbánatra, Krisztus melletti önátadó döntésre, valóságos megtérésre és újjászületésre kívánja segíteni. Ennek a szolgálatnak központjában *az evangélizációs igehirdetés áll, elsősorban az élőszó, másodsorban a betű személyes bizonyágtétele által. Evangélizátor nem lehet akárki. Nem lehet az mindenik lelkipásztor sem.* Hitbeli ébresztést végezni oklevél és állás alapján lehetetlen. Evangélizátorra csak *személyi elhívás, kegyelmi ajándék, isteni küldés* tehet valakit. Természetesen nincs kizárva, hogy ilyen misszionárius a lelkipásztorok, egyházi tisztviselők közül is kikerülhessen. De általánosságban mégis azt mondhatjuk, hogy senki se *sajátíthatja* ki ezt a szolgálatot. Egy lelkipásztor sem mondhatja azt, hogy ő a saját gyülekezetének egyedüli és elégséges evangélizátora, sőt ennek a szolgálatnak természete szerint az evangélizációra hivatott lelkipásztor is inkább végezheti ezt a szolgálatot más gyülekezetben, mint a magáéban. Evangélizáció tekintetében *sem az egyházmegye, sem az egyházkerület* nem rendezkedhetik be autarkiára, önellátásra, nem szolgáltathatja az evangélizációt csak a saját kebelbeli embereivel. Az evangélizáció *országos egyházi ügy, misszió*, sőt munkálói lehetnek külföldi bizonyágtétezők is, amennyiben beleilleszkednek egyházunk hitvallási és egyéb feltételek által meghatározott helyzetébe és munkájába.

Mai körülményeink és szükségünk felettébb kíváncsúsá teszik, hogy az evangélizációs igehirdetésre Istentől kegyelmi ajándékot kapott, elhívott és küldött lelkipásztori és más személyiségek maguk alkossanak *országos munkaközösséget* és *az egyházkeruletekkel, egyházmegyékkel* maguk beszéljék meg, szervezzék és végezzék *teljes egyetértésben és kölcsönös támogatásban* a lelki ébresztés annyira nélkülözhetetlen s a lelkek ezreitől várva-várt szolgálatát. Van azonban ennek a szolgálatnak olyan része is, melyet éppen *a gyülekezeteknek* kell elvégezniök, amely *a gyülekezeti misszió közvetlen feladata* s amely által a gyülekezet missziói *magja* munkálkodik a konkrét gyülekezetnek hívó gyülekezetté való átminősítésén. Ez pedig az evangélizációs szolgálat *lelki előkészítése és hatásainak megszilárdítása, gyümölcsözővé tétele az egyes lelkek és az egész*

gyülekezet életében. Magátólértetődik, hogy ehhez a missziói munkához hozzátartozik mindaz az *adminisztrációs és anyagi teendő* is, ami az evangélizáció megrendezésével jár s amit szintén teljes odaadással, hűséggel és áldozatos szeretettel kell teljesíteni. A *lelkipásztor*, a hivatásos *missziói munkások*, a szolgáló *egyháztagok* és az egyházközség *presbitériuma* tervszerűen és alaposan veszik ki részüket mindebből. A missziói munkának ezt a részét a *kultuszon kívüli igehirdetés* gyülekezeti munkaformáiban végezzük. Ilyenek: a családi istentisztelet, biblia- és imaközösség, szórvány- és tanyai összejövetelek, iratterjesztés, konferenciák, ünnepélyek, családlátogatás. Ezekben a közösségekben folyhatik az evangélizáció imádságos előkészítése, majd hatásainak, áldásainak számbavétele, háladattossággal való öntudatosítása, új létté tétele. Nem hangsúlyozhatjuk eléggé, hogy *enélkül az előkészítő és utó-gondozási szolgálat nélkül az evangélizációs igehirdetés és a vele kapcsolatos beszélgetések, megnyilatkozások nemcsak muló hatásúak maradnak, de sokszor veszedelmessé is lehetnek a felébredt lélekre nézve, aki a további támogatás hiányában szörnyű kiábrándulásba zuhan, vagy más esetben a szekta karjaiba menekül.*

3. A gyülekezeti missziói munka *másik része a szervezett közösségi lelkigondozás és szeretetszolgálat*. Míg az evangélizáció akkor is, ha szabályszerű időközökben ismétlődik, mindig különös és alkalmi szolgálat, addig a közösségi lelkigondozás és szeretetmunka, mint szervezett tevékenység, *állandó és rendszeres*. Ez azt jelenti, hogy *az elsődleges és voltaképpen missziói egység a konkrét gyülekezet, mindenik helyi gyülekezet egyenként, önmagában*. Valamikor a „belmisszió” úgy indult meg egyházunkban, hogy egyes megragadott lelkek önkénytes *egyesületekbe* tömörültek s főleg a városi gyülekezetekben góccokat képeztek, melyek maguk felé fordultak, ekkleziolás módon elszigetelődtek és így lelki hatásukat, áldásaikat csak szűk körben sugározhatták. Ebből a mozgalmából nem alakulhatott ki egyházunk gyülekezeti missziója, mert ezt egyesületi és különítményi alapon nem lehet létesíteni, hanem csak magából a gyülekezetből, mint élő egységből, missziói módon bontakozhatik ki. Az első világháború után viszont megkezdődött a „belmisszió” *egyháziasítása*. Ez úgy történt, hogy az egyház, egyes vezetőinek felelősségérzésére és evangéliumi felismerésére a missziói munkát a maga tevékenységének ismerte el, törvénybe iktatta, szabályozta, központi munkaerőkkel és segélyekkel látta el, felülről lefelé szervezte, irányította, foglal-

koztatta. Megindult az intézménylétesítő mozgalom és munka is, mely kívülről táplált szeretetintézeteket helyezett a gyülekezetekbe. Távol legyen, hogy ennek az egész egyházasító korszaknak nagy látásait, buzgó kezdeményezéseit s különösen az intézményes diakonia egyházivá tételében végbevitt tetteit lekicsinyeljük. Kétségtelen, hogy ebből a központi és lefélésgárgzó fényből sok világosság jutott egyes gyülekezetekbe is és mindenestre sikerült legalább elvben közügygé, letagadhatatlan közkötelességgé tenni a missziói munkát az egyház hivatalosainak öntudatában s hisszük, jórészen lelkiismeretében is. De mégis meg kell állapítanunk, hogy *ezen az úton gyülekezeti misszió nem támadhat s nem szilárdulhat meg*. Gyülekezeti missziót *hatóságilag* indítani, szervezni, végezni nem lehet, hanem csak a ténylegesen életretámadt és működő missziói munkát lehet (s kell is) *hatóságilag* számontartani, védelmezni és segíteni.

A gyülekezeti misszió magának a konkrét gyülekezetnek szolgálata s ennek a szolgálatnak a gyülekezet nemcsak *tárgya*, hanem *alanya* is, *ön maga által* misszionálja saját magát, nem valahonnan kívülről és felülről másvalakik, hanem *belülről ön maga minősíti át magát* hiányos és romlott állapotából hívó és szent gyülekezetté.

A gyülekezetnek ez a *cselekvő alanyisága* abban nyilvánul meg, hogy a döntésre jutott lelkekből olyan *missziói mag* alakul, mely nem a maga zárt körének élvezését, szentségének megóvását s csoport-üdvösségének kicsi érdekét tartja szem előtt, hanem rendszeresen, állandóan, szervezeten kívánja szolgálni a *gyülekezet egészének átminősülését* s ezt éppen azáltal végzi, hogy személyes bizonyoságtétellel új és új lelkeket segít döntésre és tesz más lelkek döntésresegítő misszionáriusává. Csakis ezt nevezhetjük gyülekezeti missziói munkának s csakis ezen az úton lehet „a választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, megtartásra való nép” rendeltetésből és ígéretből valóssággá, a megszentelődött gyülekezetben.

A konkrét helyi gyülekezetnek azonban vannak olyan *meghatározó tényezői*, melyeket a missziói munka nem mellőzhet anélkül, hogy meddő légvárépítésbe ne merüljön. Ilyen a *nemek és életkorok* adottsága. A gyermekek, a fiúifjúság, a leányifjúság, a felnőtt férfiak és nők a missziót külön-külön *a saját szövetségükben* végezhetik a legjobban s az a szükséges teendő, hogy a gyülekezet tagjai ilyen szövetségekbe szervezve legyenek a misszió cselekvő alanyaivá. *Elvben és reménységben* a gyülekezet minden tagja beletartozik a maga neme és élet-

kora szerinti szövetségbe s a missziói lelkiület, önátadás, feszültség, lendület és sietés dolga, hogy *hívó valóságában és tevékeny szeretetében* is beletagolódjék. Ezért a gyermekek szövetsége nem lehet csupán hetente egyszeri vasárnapi iskolai összejövetel, melynek gyakorlati következménye nincs, hanem maguknak a gyermekeknek missziójává kell lennie, mely által a jövőendő gyülekezet lelki megalkotása folyik s mely sáfárságban és szeretetszolgálatban bizonyítja élő voltát. Hasonlóképpen nem lehet a gyülekezeti misszió ifjúsági ága a KIE helyenként való megalakítása és munkája, még akkor sem, ha RKIE-nek hívják. Gyülekezetalkotó ifjúsági munkára van szükségünk s csak ha ez már van és él, lesz megengedhetővé és kívánatossá az, hogy a gyülekezeti ifjúsági szövetség egyes tagjai, vagy összessége a KIE-be belépjenek, mivel természetesen elismerjük és áldjuk a KIE-nek, mint nemzeti és nemzetközi alakulatlak jelentőségét és értékeit. A presbiterek országos szövetsége vagy az évi országos református nagygyűlések szintén nem pótolhatják vagy helyettesíthetik a gyülekezetek férfiszövetségeit. És gyülekezeti nőszövetségek is csak magukban a gyülekezetekben támadhatnak és munkálkodhatnak Isten Igéje körül, nempedig országos központból szervezve és dirigálva.

További meghatározó tényezői a missziónak a *különböző életformák*, melyekben a gyülekezet tagjai élnek. Ilyenek a szórvány, tanya, falu, kisváros, nagyváros, a különböző társadalmi rétegek életformái. A misszió munkát már csak azért sem lehet kívülről és felülről létesíteni, mert ezek az életformák nem tűnnek uniformizálást, sajátosságuk figyelembevétele és felhasználása adja meg éppen a gyülekezeti misszió életteljes gazdagságát. Ebből a szempontból igen nagyjelentőségű kérdések várnak megoldásra egyházunkban. Itt rejlik a gyülekezeti misszió *sajátosan magyar református* munkamódszereinek megtalálási és kidolgozási lehetősége.

Végre erőteljesen meghatározza a misszió munkáját a gyülekezeti tagok tényleges *élethelyzetének* sokfélesége. Szegénység, gazdagság, műveltség, különféle családi helyzet, különböző lelkiállapot, tévelygés, szenvedés, bűn arra hatnak, hogy a missziói szolgálat egészen személytől-személyig folyó, minden sablont és ipariságot kizáró, teljesen az egyéni valósághoz, esethez és alkalomhoz simuló és annak megfelelő legyen.

Mindez világosan és félreérthetetlenül mutatja a gyülekezeti misszió *életközelségét és életteljességét*, ami csak a konkrét gyülekezeti közösségben érvényesülhet.

4. A gyülekezeti missziónak, mint állandó és rendszeres tevékenységnek, megvannak az állandó *cselekvő tényezői* is. A misszióilag szervezett gyülekezetben teljes *munkamegosztás és kölcsönösség* van. A *bűn ellen* folytatott közösségi harc nem rendetlen portyázás és egyéni vagy alkalmi összeállási kalandvállalás, hanem *szent hadjárat*, melyet a gyülekezet egyre növekvő közössége a már előbb említett szempontok szerint szervezve, teljes egységben, fegyelemben, kölcsönösségben és minden tag s tényező a maga helyén és sajátos feladatkörében folytat. Ugyancsak ez áll a *közösségi szeretetszolgálatra* is. Nem egyéni vagy egyesületi jótékonykodásról van szó a gyülekezeti misszióban, hanem egységes és intézményes *bizonyosságtételről* a Krisztus vigasztaló, gyógyító és szabadító szeretete felől a nyomorgók, árvák, betegek, foglyok, elbukottak között. És sohasem arról van szó a gyülekezeti misszióban, hogy a *tökéletes szentek* harcolnak a *bűnösökért* és a teljesen *hiánytalanok* adnak valamit a *nélkülözőknek*, hanem arról, hogy a *kegyelmet nyert bűnösök* és a *Krisztus szeretetét megtapasztaltak* egymást támogatva igyekeznek közösségüket kiterjeszteni a konkrét gyülekezet minél átfogóbb egészére.

Ebben a misszióban éppenezért mindig megkülönböztetjük, de viszont kölcsönösségbe is kapcsoljuk *három cselekvő-tényező* részvételét. Ezek: 1. a *vezetők*, 2. a *tagok*, 3. az *egyházi hatóság*.

A *vezetők* közé soroljuk a missziói munkában azokat, akik azt az Isten Igéjének hirdetésével, alkalmazásával irányítják, továbbá azokat, akik a szakképzettséget igénylő szeretetszolgálatokat ténylegesen végzik és végre azokat, akik egyes munkaágakban megfelelő előkészítés alapján mint vezetők munkálkodnak. Vezetők tehát a lekipásztor, az evangélizátor, a diakonus, a diakonissza, a gyermekmissziói (vasárnapiiskolai), ifjúsági missziói, férfi- és nőszövetségi tisztségek viselői, a szeretetintézmények igazgatói, felügyelői. A gyülekezeti misszió helyes értelmezése szerint ezeknek kell alkotniuk az egyházközségi *missziói bizottságot*. (Kivéve természetesen az evangélizátort, ha az más gyülekezet tagja.) A vezetőkre tehát a misszióban az Isten igéjének közvetlen szolgálata, a misszióalakulatok szervezése, igazgatása, a szakszerűséget kívánó szeretetmunkák végzése van bízva.

A *gyülekezet tagjai*, mint a missziói munka cselekvő részesei, *szövetségeikben egymást lelkiileg támogatják, segítik, vigasztalják*; evégből egymással ima- és bibliaközösségben él-

nek; keresztyén életük gyakorlását egységesen alakítják ki; az imádságnak és Isten ígéjének világosságában a gyülekezet adott, tényleges szükségzeit keresik, ismerik meg és szolgálják; rendszeres és áldozatos sáfárságot gyakorolnak; Krisztus megváltó hatalmáról a tévelygők, szenvedők és a bűnben veszteglők előtt közösségben előkészített, egyöntetű és alkalmilag együttes bizonyosságot tesznek; a részükre kiosztott vagy az általuk felvállalt konkrét szeretetszolgálatokat személyesen és rendszeresen végzik s arról a vezetőnek beszámolnak; az evangélizáció előkészítésében imádkozó közösségükkel, hívogató látogatásaikkal s más alkalmas módokon résztvesznek, az evangélizáció után pedig rendszeresen látogatják azokat, akiket célből gondjaikra bíz a lelkipásztor s személyes segítségükkel igyekeznek őket az evangélizáció áldásos hatásaiban megtartani s a Krisztusban való új élet útján testvérileg járni tanítani. Végre a tagoknak igen nagyfontosságú missziói feladata az, hogy a gyülekezet szeretetintézményei körül *gondviselő baráti szövetséget* alkossanak, az intézményért sáfárkodjanak, annak jó hírét őrizzék és terjesszék, a gondjaira szorultakat szárnyai alá juttassák, munkájának gépiessé merevedését imádságaikkal, érdeklődésükkel, látogatásukkal akadályozzák, a gondozottakat, miután az intézmény szárnyai alól kikerültek, annak barátai és sáfárai közé magukhoz kapcsolják s így a misszió cselekvő alanyává tegyék. Ha magának a gyülekezetnek nincs szeretetintézménye (árvaháza, aggmenháza, napközi otthona, kórháza, mentőotthona stb.), minthogy kisebb gyülekezetekben a szeretetmunkát ilyen intézmények nélkül is el lehet végezni, a gyülekezet missziói öntudatú tagjai más gyülekezetek, vagy az egyházmegye, egyházvidék, egyházkerület vagy az országos egyház valamely szeretetintézményének gondviselő baráti közösségébe lépjenek be és ott sáfárkodjanak és azért szolgáljanak. Mégpedig az a leghelyesebb és legéletszerűbb, ha a gyermekek, az árvaházak, az ifjak, a mentőotthonok, a betegségből szabadultak, a kórházak, a jósorban élő öregek, az aggmenházak sáfárai és gondviselői lesznek, magukat így adván élő háláldozatul megtartó és szabadító Urukna.

Az egyházi hatóságnak, vagyis a presbitériumnak a gyülekezeti misszióban az általánosan elterjedt téves vélekedés szerint nincs semmi cselekvő részesedése, mivel a misszió és a hivatalos tevékenység kizárják egymást. Magam sem tartom helyesnek azt a jelenleg érvényben lévő intézkedést, hogy a kétezzer lelken alóli gyülekezetekben a missziói ügyeket maga a presbitérium intézze, nemcsak azért, mivel így a magyarországi

református egyház gyülekezeteinek túlnyomó többségében nincs külön missziói bizottság, hanem főleg azért, mert a presbitérium, mint kormányzó hatóság, valóban nem közvetlenül cselekvő missziói munkatényező. Ez azonban egyáltalában nem jelenti azt, hogy a presbitériumnak nincs része a missziói munkában. Nagyon is fontos és dicső része van. Nem az, hogy közvetlenül előírja, rendezileg mozgassa, hivatalos úton és módon rendezze ezt a munkát. Az irányítás, az állandó mozgásbantartás, a rendezés mind az általa megbízott missziói bizottság feladata. A presbitérium feladata az, hogy a missziói munkát akadálytalanul és minél gazdagabban *lehetővé tegye*, minden, akár külső, akár belső támadás ellen *megvédje*, anyagi és szellemi eszközökkel *támogassa* és szeretettel *örködjék* felette. Miután a missziói munkának a Lélek szerinti szabadság nélkülözhetetlen feltétele és légköre, a presbitériumnak óvakodnia kell attól, hogy a missziót *kormányzati és közigazgatási hivatalos ügyé* tegye. A presbitérium tagjai is, egyháztagsági minőségükben résztvevői s nem ellenőrei a munkának. *Szolgálni és segíteni*: ez a presbitérium áldott osztályrésze a misszióban. Természetesen ez nem zárja ki azt s nem teszi szükségtelenné, hogy a presbitérium a lelkipásztortól évente missziói munkaprogrammot illetve missziói jelentést kívánjon meg s hogy időnként is hivatalos tájékoztatást szerezzen a munka részleteiről. Ez következik a presbitérium általános kormányzati, felügyeleti tiszteiből és felelősségéből.

5. Az az alapvető tény, hogy a konkrét helyi gyülekezet maga a voltaképeni missziói egység, állandóan figyelmeztet az *egész missziói munka egységének* tiszteletbentartására és biztosítására. Bár, amint említettük, missziói szempontból a gyülekezetet nemek, életkorok, életformák és élethelyzeték meghatározottságai szerinti szövetségekbe kell szerveznünk, mégis ezek a szövetségek nem alkothatnak egymástól mereven *elkülönített és elzárt* missziói egységeket. A gyülekezet organikus élő egységében és valóságában egymással *össze kell kapcsolódnok* és a hívő gyülekezetté váló átminősülésben *össze kell működniök*. Ezt azáltal biztosíthatjuk, hogy gondoskodunk az egyes gyülekezeti szövetségeknek egymás közösségében való *kölcsönös képviseléről* s a gyülekezet egész missziói munkaprogrammjában olyan *közös munkákról*, melyben valamennyi szövetség egymást támogatva s egymásért felelősen részt vesz. Ezenkívül időnként rendeznünk kell olyan *összejöveteleket*, ünnepeleket, konferenciákat, melyeknek mind előkészítésében, mind szolgálatában, mind ajándékában gyermekek, ifjak, fel-

nőttek, különböző életformájú és helyzetű tagok részesülnek. Legyenek olyan alkalmak is, melyeken az egyik szövetség (pl. a gyermekeké) bemutatja a maga életét és munkáját a másiknak (pl. a férfi- vagy a nőszövetségnek, a szülők szövetségeinek.).

Azonban még ennél is tovább kell mennünk a missziói munka egységének biztosításában. Hitvallási alapon *egész magyar református egyházunkat* úgy kell tekintenünk, mint egy nagy *gyülekezetet*, melyben a missziói munka nem atomizálódik és nem zilálódik apró ellentétekre az egyes helyi gyülekezetek gyakorlatában, hanem egyházmegyénként, egyházkerületenként és országosan is megfelelő *egységet* alkot, bizonyágtétele hatalmas erejének kinyilvánulása céljából. Természetesen mindig tudnunk kell azt, hogy ezeknek a nagyobb egységeknek élő tartalmat csakis a gyülekezetekben munkáló misszió ad, ezek a nagyobb egységek pedig fokozatosan szolgálják a védelem, a segítség és a nagy közös feladatok együttes munkálásának értekeit.

Evégből *ugyanazoknak a munka-tényezőknek egyházmegyei, egyházkerületi és országos formájáról* kell gondoskodni, mint amelyek az egyes gyülekezetekben működnek, tehát a *vezetőkéről, a tagokéről és a hatóságáról*.

A *vezetők* munkáját így az egyházmegyei, egyházkerületi és országos egyházi missziói bizottságok végzik. A *gyülekezeti tagok* szövetségeinek összefogói lesznek az *egyházmegyei, egyházkerületi és országos egyházi gyermekmissziói, fiú- és leányifjúsági, férfi- és nőszövetségek*. A *presbitérium* hatósági munkáját pedig a misszióban megfelelően végzik az egyházmegyei, egyházkerületi, országos egyházi *tanácsok, közgyűlések*.

Ebben az egységben a döntő alapelv az, hogy *alulról felfelé* és nem *felülről lefelé* alakul ki, minélfogva a fokozatos nagyobbkörű alakulatoknak, vezetéseknek és hatóságoknak nem diktáló és rendelő, kényszerítő és mechanizáló feladata van a missziói munkában, hanem csak a legáltalánosabb irányelveket kitűző, közös feladatokra egyesítő, segítő, védelmező és képviselő. Az természetes, hogy az egyházi főhatóságok a hitvallási, fegyelmi és anyagi közérdekre a missziói munkával kapcsolatosan is felvigyázni s afelett őrködni kötelesek.

6. A missziói munka gyakorlata szempontjából elsősorban *a gyülekezetek és az egyházmegye* kapcsolódása jön tekintetbe.

A missziói munka mint lelki szolgálat és az egyházmegye, mint hivatalos szervezet között kölcsönös *egymásrautaltság* áll fenn. Az önfenntartási szerv és az önfenntartó tartalom nem

létezhetnek egymás nélkül. Ma azonban sokkal inkább, mint valaha, életszükségletünké vált az, hogy a szervezet *misszióibbá*, a misszió pedig *szervezettebbé* legyen.

Példaképpen említsük meg, hogy az *egyházmegyei közgyűlés* lehet is, legyen is a kebelbeli gyülekezetek *missziói találkozásának* alkalma.

Nagy szükségét érezzük annak, hogy az egyházmegyei közgyűlés tárgyalásai sablonszerűségek helyett ténylegesen kapcsolódjanak bele a gyülekezetek valóságos életébe s foglalkozzanak minél részletesebben és behatóbban azok lelki ügyeivel, missziói munkájával. Az élő, hitvalló egyháztól, melyé átminősülni élet-halál kérdésünk, mi sem állhat távolabb, mint az egyházmegyei közgyűlés zártsága, elszigeteltsége, közömbössé szürkítése. A közgyűlésnek a gyülekezetek nyilvánossága előtt s ünnepélyes részvételükkel kell lefolynia. Gondoljuk el, hogy az érdekelteknek jelenlétében mennyire valóságosan lelki-gondozói tette válhatik s komolyan vett intéssé és örömmel fogadott serkentéssé lehet a vizitációkról szóló esperesi jelentés. Egymás megismert arcképéből új küldetéssel meggazdagodva térhetnek haza a gyülekezetek. Ugyanakkor rendezhető meg a lelkipásztorok, a lelkipásztornék, a tanítók, diakonusok, presbiterek, missziói munkavezetők találkozásai, konferenciái. Ilyenkor lehet evangélizációs istentiszteleteket, összejövőket tartani, közös szeretetmunkák, intézmények ügyében elhatározásra juttatni, sáfárságot indítani.

Nagyon fontos az egyházmegyében bevezetni és tervszerűen gyakorolni a *gyülekezetek kölcsönös látogatását*, egyes szövetségeik, vagy valamennyi szövetségük képviselője által. Így ismerheti meg a vendéggyülekezet a vendéglátó missziói munkáját s kicseréli egymás hívő bizonyágtételeit. Ilyenkor arra kell törekednünk, hogy felületi vetélkedés helyett a találkozó gyülekezetek közös ügyet, munkát találjanak, azért együtt imádkozzanak, sáfárkodjanak és dolgozzanak. Az ilyen kölcsönösségből messzeható áldások fakadnak s az élő kapcsolat kiterjed egy körzetre, majd vidékre, aztán az egész egyházmegyére, sőt hatással lehet és lesz is még egyetemesebb missziói közösségekre.

Miután az egész egyházi életmező minden tényezőjének összehozása a kívánatos, a látogatásokban beosztott idő- és munkarend szerint vegyenek részt az egyházmegye *lelkészi és világi tisztviselői* is, hogy az adminisztrációs és bürokratikus távoli kezelés helyett evangéliumi szempontú családi lelkületű érintkezést és ügyintézkést kezdhessenek s végezdhessenek. Ez a

magatartás fogja eltüntetni a ma még sokszor kirívó ellentétet a kormányzási, igazgatási és a missziói munka között. Célunk az legyen, hogy az előbbi a minimumra csökkentsük az utóbbinak a maximumra való fokozása által.

7. Az egyház önfenntartó és tartalmi élettevékenységeinek organikus összefüggésénél fogva meg kell említenünk néhány olyan *egyetemes egyházi feladatot*, amiket csak *missziói úton* oldhatunk meg, vagyis megoldásukat *missziói feladattá* kell tennünk helyi gyülekezeti és egyetemes vonatkozásban egyaránt.

Mint említettük, az Ige szolgálatának tulajdonképpeni létmódja az *istentiszteleti közösség*. De nem az olyan-amilyen, hanem a hívő istentiszteleti közösség. Fájdalom, egyházunkban ma még csak olyan-amilyen istentiszteleti közösség van a helyi gyülekezetekben. Nyugodtan mondhatjuk, hogy a gyülekezeti misszióknak nincs más célja, minthogy ezt a tíz-harminc százalékos és azon belül is bizonytalan templomlátogatást olyan élő és hitvalló istentiszteletté segítse megújulni és megnövekedni, mely nem a templomban kezdődik és nem marad a templom falai között, hanem a bűnös embernek a kegyelmes Istennel való megrendítő és döntő találkozásából istentiszteelő *életté* dicsoúll a gyülekezet közösségében. Ezért valóban elsőrendű missziói kötelessége a gyülekezetek szövetségeinek, hogy az Istentiszteletek látogatását s az azokon való helyes részvételt egyrészt testületi példaadásuk állandóságával, másrészt személyes hívogatással, akadályok elgördítésével, szükséges segítségük megadásával megkedveltessék, kívánatossá tegyék s lelkiismereti kérdéssé elevenítsék azok számára, akik távolmaradásukkal bizonyítják, hogy csak névleg egyháztagok s hogy a misszióknak még csak tárgyai. Különösképpen a keresettség és az úrvacsora sákramentumának mai meg nem értettsége, elhanyagolása, lebecsülése sürgetik a missziói lendületet és siető bizonyágtételt.

A *nevelői munka* körében is relettébb szükség van a missziói felelősséggel és odaadással való közbelépésre. A hitvallásos *egyházi iskola* léte és jövője némcsak külső körülmények folytán, hanem belső okokból is válságossá lett. Mondhatjuk, hogy rövid, kegyelmi idő adatott számunkra: az iskola belső megújítása által biztosítani külső létezését. De miben és mennyiben szolgál a mi iskolánk tanubizonyosságául Jézus Krisztus eljövételének és hatalmának? Mennyiben misszionáriusai ennek tanítói és tanárai és mennyiben teszik ennek misszionáriusává a gyermekeket és ifjakat családjuk, társaik és

a világ számára? Az egyházi iskola nem, vagy csak nagyon minimális mértékben gyülekezetalkotó, missziói intézmény és közösség, holott egyenesen ez volna a létjogát megadó és nélkülözhetetlenségét biztosító hivatása.

Bele van vetve a közéletbe s ezzel együtt a keresztyén szülők lelkiismeretébe is a *fakultatív vallásoktatás* kérdése. Eltekintve most ennek a kérdésnek általánosérvényű törvényes megoldási kilátásaitól, lehetőségeitől és módjától, megmarad a belső gyülekezeti missziói feladat, hogy egyetlen református szülő se legyen, aki megkeresztelt gyermekét Krisztustól eltiltsa s lelkének legszentebb jogától s legdrágább örökségétől megfoszsa.

Gondoljuk meg azt is, hogy *művelődési* téren, a keresztyén embernek a világ szellemi és társadalmi áramlataival való folytonos találkozása és ütközései közepette mekkora szükség van a misszió munkásaira, akik a tévelygőket élő hitük bizonygatójával helyreigazítsák, a szenvedőket megvigasztalják s az elesetteket feltámogassák.

A missziói lelkület átható munkájától várjuk azt is, hogy mai *egyházi bíraskodásunk* jogi formájában minél feleslegesebbé váljék, a gyülekezetek által gyakorolt s közegyházilag egységessé tett *egyházfegyelmelés* pedig pásztori és nevelői mivoltában reformátori tisztasággal érvényre jusson.

Missziói feladatnak kell tekintenünk az Ige alapján folytatandó *lelki meggyőző munkát* arranézve, hogy a *kötelező egyházi adózás* hívó és háládatos, önkénytes *sáfársággá* minősüljön át s ezzel előkészüljön — egyik irányban — az egyháznak az államtól való függetlenítése.

Végre a *konfirmációi előkészítés* oly régóta vitatott és húzódó ügye is megkivánja a missziói lelkülettel való fölvételt és megoldást.

A misszió gyülekezetalkotó lelki munka. A konfirmációi előkészítés a legszorosabb értelemben vett lelki gyülekezetalkotás, misszió, mintegy főpróbája a hitvalló gyülekezeti életnek. Az életkor, az előkészítési időtartam, a tanítás, a sáfárság, a szolgálat terve, tartalma, módjai mind olyan kérdések, melyeket az adott viszonyokkal való számvetésen és a lélektudomány mai eredményein túl és felül mindenekelőtt az Isten Igéjének mérlegére kell helyezniünk s azon lenniünk, hogy ne valami felületes és külsőleges szertartással, hanem igaz lelki döntésen át kapcsoljuk bele ifjúságunkat Krisztus szentjeinek gyülekezetébe.

8. Ha gyülekezeteink s egyházunk helyzetét ténylegesen ismerjük és az elmondottakat komolyan megfontoljuk, arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy az *aratnivaló* valóban sok, de a *munkás* tényleg kevés.

Mivel jól tudjuk Urunk szavából, hogy munkásokat csak az aratás Ura küldhet a maga aratásába s Őt kell erre imádságainkban kérnünk, nem habozhatunk kijelenteni: a missziói munka sikere nincs biztosítva azáltal, hogy azt egyházhatósági-lag elrendeljük s róla előre elkészített kérdőíven jelentést kérünk. Sőt továbbmenve, ki kell mondanunk azt is, hogy a missziói munka nem az egyes vagy az összes lelkipásztorok elszánásán, kezdeményezésén és vállalkozásán múlik. Nem vagyunk magunktól alkalmasak a missziói munkára és misszionáltatnunk kell, hogy misszionálhassunk.

Lehetséges, hogy vannak, akik megbotránkoznak rajta, de mégis azt kell hirdetnünk, hogy a gyülekezeti misszió első feltétele a *lelkipásztorok és gyülekezeti munkások evangélizálása*. Ezzel távolról sem azt akarjuk mondani, hogy a missziói munka eddigi végzői, hitetlen és döntésre nem jutott, bűneikben alvó és így munkájukban is képmutató emberek, hanem azt, hogy *ebben* a kegyelmi időben, *itt és most* a Lélek hatalma és vezérlete alatt meg kell újítaniok döntésük első szeretetét, egészen át kell adniok éltüket a misszió Urának, hogy lehessenek az Ő tanúi a gyülekezetekben.

Azután kétségtelen, hogy e lélekben való megújulás és odaadás mellett is szükség van, az imádság és az Ige közösségében, a gyülekezeti misszió lényegébe, feladatkörébe, munkamódszereibe való *alapos elmerülésre* s komoly lelki és szellemi *felszerelkezésre*.

A trianoni korszak magyarországi és erdélyi tapasztalatai tanulságosan mutatták meg, hogy a missziói munkának gyakorlati alapot a *lelkipásztorok baráti, testvéri szövetsége* ad. A magyarországi *Péczeli Kör*, az erdélyi *Vécsi Szövetség* egymástól teljesen függetlenül, egymástól sokban eltérő helyzetben ugyanazt az utat találta meg a Lélek indítására, a missziói munkához. Ma is csak ezt az utat találhatjuk, ismét megváltozott helyzetben, mivel Jézus Krisztus maga az, aki tegnap és ma és mindörökké ugyanaz.

A lelkipásztorok baráti szövetsége egymáshoz közel szolgáló néhány társ tömörüléséből missziói úton növekedhetik az egész testületet magábaölelő lelki és szolgálati közösségig. Természetesen vidékenként többfelől is megindulhat s a munka folyamán egyesülhet.

Ez a közösség mindenekelőtt *imádkozó és bibliai közösség*, ebből kifolyólag egymást gondozó *pásztori közösség*, de azonnal *munkaközösség* is. Életkeltő és tápláló erejét az adja meg, hogy tagjai a közös imádság és igehallgatás gyümölcseként gyülekezeteikben közös, egységes, részleteiben is meg egyező, módszerében, formáiban, kívánalmaiban és gyakorlatában azonos misszió munkát indítanak és végeznek, abban egymást időnkénti látogatások, tevékeny részvétel és rendszeres levélváltás által segítik s családjaikban is ugyanazt a keresztyéni életrendet gyakorolják, meghatározott napon és órában közösen imádkozva a szövetségért és a misszióért. Ezek által a gyülekezeti missziót a lehető *legcsaládiasabb, legbizalmasabb és legtermészetesebb üggyé* teszik s minden hivatalosságtól, kívülről jövő rendelkezéstől érintetlenül alakítják ki a gyülekezet tárgyalt szövetségeit.

Az erdélyi Vécsi Szövetség annyira erre a családias és bensőséges munkaközösségre helyezte a súlyt, hogy a szövetségbe belépni kívánóktól részletes önvallomást kívánt egész életükről, a bűnnel való küzdelmükről, Megváltójukkal való kapcsolatukról, életpályájuk megválasztásának okairól, gyülekezeteikben kialakult helyzetükről, nehézségeikről, a szolgálat felől táplált hitükről és reménységükről, családi viszonyaikról, stb. Azt óhajtotta, hogy a szövetség tagjai között semmiféle ismeretlenség, titok, kétely, bizonytalanság ne lehessen s ez alapon a munkájuk is teljesen egyértelmű és egyöntetű legyen. Fontos még az a *gyakorlati elve* is, hogy bár a gyülekezeti missziónak teljes képe és munkaterve áll a szövetség, illetve tagjai előtt, a tényleges munkát *alapos revízió* alá kell venni, *meghatározott számú és megállapított munkát* kell egyöntetűen, bizonyos idő alatt beindítani és meggyökerezteteni s azután menni át rendszeresen *más* munkákra s végre az *egészre*, mialatt a *megfelelő munkatársakat* is meg lehet szerezni.

Ha a gyülekezeti misszió ilyen módon venne új lendületet egyházunkban, megszűnne *papiromisszió és hazugság* lenni, valóságos, élő munkává lenne és az élet természete szerint *igen hamarosan* jutna el oda, hogy az *egyházmegyének* csupán *hitelesítése, megvédenie és felügyelnie* kellene a gyülekezetekben ténylegesen folyó missziói munkát.

Történeti tény, hogy miután az erdélyi Vécsi Szövetség egységes munkáját a legtöbb egyházmegye ilyen okokból a magáévá tette, néhány évvel a szövetség megalakulása után az erdélyi egyházkerület is elfogadta azt a maga missziói munkájául s aszerint rendezte be az egész egyházkerület közösségi

életét. A szövetségi rendszert csakhamar átvette a királyhágómelléki egyházkerület is, majd egymásután jöttek létre az egyházkerületek szeretetintézményei. Ez azt mutatja, hogy az *élet gyökérből, a helyi gyülekezetekből* induló s megfelelő szolgálattal táplált missziói munka rövid idő alatt egyetemessé válhatik. Ebben bízva kell nekünk is a magyarországi református egyház gyülekezeti misszióját új lendülettel és odaszenteletéssel ténylegesen munkába venniünk. Mivel ez az élet útja, Isten kegyelme és áldása nem marad el róla.

Még csak azt akarom megjegyezni, hogy a missziói munkának vannak olyan részei is, amiket minden lelkipásztornak és minden missziói munkásnak alaposan meg kell tanulnia s teljes öntudatossággal és felelősségérzettel birtokolnia s használnia. Ezért ne idegenkedjünk attól, sőt legyünk rajta teljes igyekezettel, hogy a kötelező missziói továbbképzés egyházmegyénként és egyházkerületnként minél hamarabb megvalósuljon.

Felölös kiadó: Egerházy Lajos.

Bethlen-nyomda Rt. — Műszaki igazgató: Lombár László.